فیش منبر

موضوع:

شرح احادیث منتخب کتاب خصال

سخنران:

مقام معظم رهبری

جهت عضویت در
کانال محراب کلیک کنید.

جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (ع) عَنْ أَبِيهِ (ع) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): «صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي إِذَا صَلَحَا صَلَحَتْ أُمَّتِي، وَإِذَا فَسَدَا فَسَدَتْ أُمَّتِي...«قِيلَ: يَارَسُولَ اللَّهِ، وَمَاهُمَا؟ قَالَ: «الْفُقَهَاءُ وَالْأُمَرَاءُ».

امام صادق (علیه‌السلام) از قول پدرشان نقل می‌کنند که رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله) فرمودند: «دو دسته از امت من هستند؛ اگر آن‌ها صالح باشند، امت من صالح می‌شوند و اگر فاسد شوند، امت من فاسد می‌شوند.» سؤال شد: «ای رسول خدا! این دو دسته کدامند؟» فرمودند: «فقها و اُمَراء (فرماندهان و رهبران).»

خصال، ج۱، ص۳۷، حدیث ۱۲

تأثیر علما و اُمرای بر روی امت

پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند: **«صِنْفَانِ مِنْ أُمَّتِي إِذَا صَلَحَا صَلَحَتْ أُمَّتِي، وَإِذَا فَسَدَا فَسَدَتْ أُمَّتِي»** این روایت معروفی است که بارها خواندهایم، شنیده‌ایم، اما هرچه آن را تکرار کنیم — به‌ویژه برای ما طلبه‌ها — انشاء الله مفیدتر خواهد بود؛ تذکّر دائمی را بایستی برای خودمان در مورد این مضمون داشته باشیم

جهت عضویت در
کانال محراب کلیک کنید.

[حضرت] می‌فرمایند: «دو صنف از امت من هستند که اگر صالح باشند، شایستگی در آنها باشد؛ همه‌ی امت من صالح خواهند شد. و اگر آنها دچار فساد شدند _چه فساد عملی، چه فساد عقیدتی، چه فساد اخلاقی_ امت فاسد خواهد شد.

سپس [مردم] پرسیدند: «قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ هُمَا؟» [فرمودند:] این دو دسته‌ای که این‌قدر بار مسئولیت بر دوششان است و این‌قدر تأثیر دارند، چه کسانی هستند؟ «قَالَ الْفُقَهَاءُ وَالْأُمَرَاءُ»؛ [فرمود:] اوّل دسته‌ی «فقیهان»، یعنی دین‌شناسان. مطلق علما را هم نمی‌گوید؛ علمای دین، کسانی که با دین مردم سروکار دارند، دین را می‌شناسند و به طور طبیعی مرجع مراجعات دینی، یکی اینها هستند؛ یکی هم «أمرَا» که هر کدام هم از یک طریق عمل می‌کنند؛ فقها از جهت نفوذ کلمه‌ی خودشان؛ چون عامّه‌ی مردم دین را در زبان آنها و در عمل آنها می‌شناسند، بنابراین اگر آنها فاسد بشوند یکی از دو تأثیر را خواهد گذاشت: یا مردم خیال می‌کنند دین همین است که اهل دنیا بشویم، اهل تجمّلات بشویم، اهل ریا بشویم، اهل دروغ‌گویی بشویم، اهل توطئه‌چینی بشویم؛ مردم می‌گویند: «خب لابد دین همین است دیگر، باید همین‌جور عمل کرد.» این یک طریق فساد است؛ یک طریق دیگر فساد هم این است که مردم می‌گویند: «اگر دین این است ما این را نمی‌خواهیم [از دین]!» و از دین برمی‌گشتند. بنابراین فساد فقها و علمای دین از هر دو طریق برای دو دسته از مردم این تأثیر سوء را دارد.

جهت عضویت در
کانال محراب کلیک کنید.

یک عده مردم خیلی عامی و نازلی هستند که می‌گویند: «لابد دین همین‌هاست دیگر؛ ما هم باید همین‌جور که آقایان عمل می‌کنند عمل کنیم.»

یک عده هم نه، آدم‌های فهمیده‌تری هستند، می‌گویند: «نه، اگر دین این است، ما این را نخواستیم.» تأثیر فقها این است.

فقها هم که می‌گویند، ما دلمان را خوش نکنیم بگوییم: «خب ما که جزو فقها نیستیم!» نه، فقها یعنی همین کسانی که شناخته شده‌اند به دین‌شناسی، به عِلم دین بودن، به حجّت دین بودن؛ «حجّةالاسلام» که به بنده و شما می‌گویند، یعنی ما حجتی هستیم برای اسلام؛ اگر فاسد شدیم، حجتی می‌شویم علیه اسلام. حجّةالاسلام یعنی «حجّةٌ علی الاسلام»! که می‌گویید: «اگر اسلام این است که این آقا می‌گوید، من نخواستم این اسلام را.»

یکی هم اُمرَا؛ اُمرَا هم به خاطر اینکه منافذ امور مردم در دست آنهاست؛ تدبیر آنها، پول آنها، سیاست آنها، مسیر مردم را اصلاً تعیین می‌کنند؛ هر جوری که آنها مشی [رفتار] کردند، مردم هم همان جور می‌کنند. [رفتار آنها] برابر می‌شود.

لذاست که ما هر چقدر خودمان را به صلاح نزدیک کنیم - چه صلاح اخلاقی، چه صلاح رفتاری (یعنی رفتار با مردم)، چه صلاح عملی (یعنی عبادات و عمل بین خود و خدا که بالاخره مردم شاهد آن هستند؛ مثل صبر، حلم، شجاعت، گذشت و ایثار و از این قبیل) - این در بلندمدّت در صلاح امت تأثیر می‌گذارد.

جهت عضویت در
کانال محراب کلیک کنید.

و لذا شما ببینید؛ این نهضت اسلامی و انقلاب اسلامی که پیروز شد، عوامل گوناگونی داشت؛ یکی از عواملش بی‌شک آن آبروی بسیار سنگینی بود که علمای دین در طول تاریخ، در ذهنیت مردم برای خودشان به وجود آورده بودند. علمای بزرگ - شیخ انصاری‌ها، آخوند خراسانی‌ها، ملا محمدکاظم‌ها و دیگران و دیگران - بزرگانی که اهل خدا بودند، اینها در ذهنیت یک جامعه، در فرهنگ یک جامعه در بلندمدّت یک اثری می‌گذارند که به این آسانی‌ها از بین نمی‌رود.

یک بخش مهمی از عوامل پیروزی انقلاب که روحانیون جلوی این انقلاب حرکت می‌کردند، همین آبرویی بود که در طول نسل‌های متمادی علما و فقهای دین در مردم به وجود آورده بودند. این را نباید ضایع کنیم، حواسمان باید به این باشد. گاهی انسان چیزی را می‌خواهد، به یک هوس دل می‌بندد، خیلی هم دل‌بسته‌ی آن می‌شود؛ امّا توجّه کنیم که پاسخگویی به این هوس نفسانی چه ضایعات عظیمی را به وجود می‌آورد؛ انسان آن وقت راحت‌تر صرف‌نظر می‌کند.

اُمرَا هم که خب معلوم است. این روایت بسیار مهمی است؛ به نظر من این روایت را من و شما همیشه باید به یاد داشته باشیم.

۱۳۸۱/۱۰/۲

جهت عضویت در
کانال محراب کلیک کنید.